

בעודשי"ת

שפע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת פינחס תשפ"ד

גליון ב' אלפים קל"ז

שנה מ' • גליון מ"ה

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שפע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' דברי חיים 5 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת פינחס תשכ"ב

- מספה"ק זרע קודש שמשה היה שושבינא דמלכא ואהרן שושבינא דמטרוניתא. בכל דור ודור היו צדיקים בשני דרכים האלו.
- ענין הסיפור מהעטרת צבי ז"ע שראה איך שרבו הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב זי"ע קם בחצות לילה ולבש בגדי איכר והלך לתוך היער לחטוב עצים והביאם לבית יולדת עניה וכו'.
- מדריגת יוסף הצדיק והתנא רבי עקיבא בן יוסף, שמטרו נפשם עבור כלל ישראל. תירוץ לקושיית הרה"ק רבי שמשון מאוסטרפאלי זי"ע בפסוק וכל מעשר בקר וצאן וכו', שזה נוטריקון ו'כי ל'חנם מ'ת ע'קיבא ש'היה ר'ועה בקר וצאן.
- ביאור המדרש שכל השבטים נקראו על שם גאולת ישראל, ויוסף על שם גאולה העתידה. הענין שקודם שיבוא משיח בן דוד יצטרך לבוא משיח בן יוסף.
- הענין שכל פעם שמבקשים רחמים וסליחות מהקב"ה מזכירים בשם א-ל, א-ל מלך יושב על כסא רחמים וכו', א-ל הורית לנו לומר שלש עשרה וכו'.
- ביאור הענין שהביאו בשם האר"י הקדוש לפרש הכתוב מכנף הארץ ומירות שמענו צבי לצדיק, שכל הגאולות היו על ידי אותיות מנצפ"ך, והגאולה העתידה תהיה באות צדי"ק.
- ביאור המדרש, הים ראה וינוס, ארונו של יוסף ראה.
- ביאור המסורה, אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם, אשר יבוא את רעהו בעיר לחטוב עצים.
- הענין שקורין פרשת פינחס בשבועות של בין המצרים, וביאור הפטורת השבוע שהוא ראשון מג' דפורענותא, ומסיים בשבחן של ישראל. הענין שבחדשים האלו מתקנים את העינים.
- פירוש הכתוב איכה ישבה בדד העיר רבתי עם. הענין שנפסק בשולחן ערוך, שלא ישבו שלשה לאכול בסעודה המפסקת בערב תשעה באב כדי שלא יתחייבו בזימון, אלא כל אחד ישב לבדו ויברך לעצמו.
- במנהג הצדיקים שאמרו תיקון חצות רק ביחיד. הענין שנבקעה העיר ביום י"ז בתמוז דוקא.
- רמז בתפלתנו בהושענות, הושענא גרן ארנן. ענין הצירוף של חודש תמוז מסופי תיבות הכתוב, וכל ז'ה איננו שו"ה ל'.
- טעם נכון לכך שיש נוהגים שלא לאכול בשר בין המצרים, ואנו נוהגים כן מראש חודש אב ואילך.
- ענין סמיכות פרשת יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה וגו', לפרשת בנות צלפחד.
- המנהג שבתשעה באב באמירת הקינות כל אחד נוטל נר לעצמו, להראות מה גרם את חורבן בית המקדש.
- הענין שפינחס הוא אליהו יהיה המבשר צדק. ביאור הכתוב השיב את חמתי מעל בני ישראל.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לבלתי ירח ממנו נדח

- ממרן זי"ע, דהעונשים על החטא אינם בתורת נקמה ח"ו, אלא כדי למרק את האדם ולתקן את הפגמים, וזו היתה מטרתו של פינחס, לתקן את זמרי.
- זהו כח הצדיקים – לתקן גם את נדחי ישראל שהרבו לחטוא יותר מדי.
- עשו נחשב שעבד עבודה זרה עוד במעי אמו, כי בעבודה זרה עוברים אפילו במחשבה, ועם כל זה רצה יעקב לתקנו.
- לכן נראתה דמות דיוקנו של יעקב לבנו יוסף כשנכנס לעשות צרכיו, כי יעקב בגימטריא קפ"ב, ר"ת קנאין פוגעין בו.
- שר של עשו רצה לעקור השם יעקב שרומז על קנאין פוגעין בו, כדי שלא ידאג לחוטאים ולפושעים המרומזים בפכים קטנים, אבל הבורא כל עולמים אהרריה קרא.
- דייקא קודם רדת יעקב מצרימה, כשחשש שבני ישראל יפלו שם, אזי אהרריה קרא, שתמיד יזכו לתיקון.
- כשישראל חטאו בעגל, אמר הקב"ה למשה לך רד כי שחת עמך, רצ"ל שירד לתקן את בני ישראל שחטאו.
- משה רבינו הזכיר אז את יציאת מצרים, שגם משם יצאו אף שלא היו ראויים.
- בראשית אותיות בשארית, דכשם שבבריאת העולם ברא כל עולם משארית של עולם קודם, כן אצל כל אדם אף שנחרב לגמרי נשאר בו עדיין נקודה טובה וניצוץ קדוש.
- לכן הלך פינחס לתקן את זמרי, מפני שידע שיש בו עדיין את הניצוץ הקדוש, ולזה רומז ה' זעירא.
- גם אהרן הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום תיקן את בני ישראל, ולכן יחסו הכתוב אחר אהרן.

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

בהדרת קודש וברגשי כבוד משגרים אנו בזה בשם כל הקהל הקדוש
ברכות לראש משביר קדם עטרת ראשנו ותפארתנו

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעון קדשו במזל"א טבא וגדיא יאה

שמחת הולדת הנין ברוך שיחי'

בן לנכדו הרה"ג ר' משה הלברשטאם שליט"א

חתן בנו הגה"צ מורינו אברהם שליט"א אב"ד קרית צאנו טבריה

והברכה אחת היא לסבים הדגולים

כ"ק אדמו"ר מסטראפקוב שליט"א כ"ק אדמו"ר מגארליץ שליט"א

הגה"צ רבי ישראל אליעזר הגר שליט"א, אב"ד ק"ק סערט ויזניץ בירושלים

והרה"ג רבי יהודה אריה מארים צבי הלברשטאם שליט"א

רב דק"ק גארליץ ודומ"צ בבני ברק

בקול עהלה ודינה שפתינו תרנה שיחא רעוא מן קדם ה' אוהב צדיקים ית"ש שייבו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט,
לתפאת השושילתא ודהבא ובית אבוהיק, ואי קול ששון וקול שמחה ישמע לעד במעון הקודש, אביהדי

דברי תורה

מב"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרישת פינחס תשכ"ב

ישראל בדברים קשים תמיד, ואמר (דברים מ, כד) ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם, והרבה דברים קשים, כמו (שם מ, ו) כי עם קשה עורף אתה, ולפניו יתברך היה אומר דברים טובים, והיה מתחבט בכל זוויות וזוויות בשביל ישראל, ומסר נפשו עליהם, כמו שנאמר (שמות לב, לב) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, כי היה שושבינא דמלכא, ולא היה מקרב את ישראל לעיניהם, רק לפני השי"ת שהיה שושבינא [היה] מקרב את הקב"ה אצל ישראל במליצתו עליהם, ואהרן היה שושבינא דמטרוניתא, שבפני ישראל היה משבח אותם לעיניהם מאוד וקרבים מאוד, ואמר להם אתם טובים מאוד ומאוד אתם עם קדוש, ועל ידי זה קרבים להשי"ת.

וזהו שנאמר (דברים לד, יב) ולכל היד החזקה וכו' אשר עשה משה, שעשה והראה גבורות שמורה יד החזקה לנו שהוכיח אותנו בדברים קשים כגידים, זה היה רק לעיניהם של ישראל, בפניהם היה מוכיחם, כי והאלקים עשה שיראו מלפניו (קהלת ג, יד), אבל לפניו יתברך מסר נפשו עליהם כנ"ל וכו'. וזהו שנאמר ולכל היד החזקה, מורה גבורות דברים קשים, עשה משה לעיני כל ישראל, בפניהם, ובראשית אותיות ש"ב

בתוה"ק (במדבר כה, יג) וידבר ה' אל משה לאמר, פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמור הנני נתן לו את בריתי שלום, והיתה לו ולרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בני ישראל.

נראה לבאר בהקדם הכתוב בפרשתן (כו, טו-יז) וידבר משה אל ה' לאמר, יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה, אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה. ובבעל הטורים כתב, ואשר יבוא, ב' במסורה, הכא ואשר יבוא לפניהם, ואידך (דברים יב, ה) ואשר יבוא את רעהו ביער לחטוב עצים, לומר לך בין בישוב ובין ביער בכל פעם צריך לבוא לפניהם. ע"כ.

ויבואר על פי מה שכתב בספה"ק זרע קודש (ריש פרישת בראשית, ד"ה או יאמר) וזלה"ק, התורה מסיימת לעיני כל ישראל ומתחלת בראשית, כי הגה משה שושבינא דמלכא הוי ואהרן שושבינא דמטרוניתא (זוה"ק פרישת מצורע, דף נג, ב), הפירוש, כי מצינו שמשה הוכיח את

ו"ל: אשר תמיד על פה כבוד אבי מורי הורגלו להיות מברך את ישראל ולמסור נפשו עליהם בכל עת ולכטל מהם גזירות רעות בתפילתו הנאמנה במסירת נפשו, עכלה"ק. וזקני הקדוש העטרת צבי זי"ע היה משושבינא דמלכא כידוע.

*

בן מצינו אצל יוסף הצדיק, אחר שמכרו אותו אחיו והביאוהו לידי סכנות אנושיות בגשמיות ורוחניות, לא היצר לו כלל, כיון שזכה שעל ידו נצמח טובה וישועה לכלל ישראל, על כן היה מוכן כבר למסור גופו ונשמתו בשמחה רבה, ולא איכפת ליה אם יאבד אפילו שני העולמות עולם הזה ועולם הבא, ובלבד שיוכל להטיב לבני ישראל, ולא עוד אלא שלא רצה אפילו שיהיו לאחיו עגמת נפש על שגרמו לו כל הצרות, ואמר להם (בראשית מה, ה-ו) ועתה אל תעצבו ואל יחד בעיניכם כי מכרתם אותי הנה כי למחיה שלחני אלקים לפניכם וגו' לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה.

זזה היה גם כן מדרגתו של התנא רבי עקיבא בן יוסף, שמסר נפשו עבור כלל ישראל והרביץ תורה ברכים גם בעת שהיתה הגזירה שמי שיעסוק בתורה יהרג, וכדאמרינן (ברכות סא, ב) שנתפס להריגה על שהקהיל קהלות ברכים ועוסק בתורה עי"ש. ואיתא במדרש (במדבר רבה יט, ו) דברים שלא נגלו למשה נגלו לרבי עקיבא וחביריו, וכל יקר ראתה עינו (איוב כה, י) זה רבי עקיבא וחביריו, ומביא בידי משה שם לפרש על דרך שאמרו חז"ל (מגילה טו, ב) ליהודים היתה אורה ויקר אלו תפילין,

ירא"ת כך כתוב בתיקונים, שעשה משה זה כדי שיהיו יושבים ביראת ה', אבל הבריאה היה להטיב, ובכל דבר כתיב וירא אלקים כי טוב. עכל"ק עי"ש.

ובן ידוע שבכל דור ודור היו צדיקים בשני דרכים הנ"ל, יש שהיו משושבינא דמלכא, ויש שהיו משושבינא דמטרוניתא, וכמו הלל ושמאי, ואחר כך רש"י ורבינו תם, הרמב"ם והרמב"ן, וכן בכל דור ודור.

וידוע מה שסיפר זקני הקדוש מזידיטשויב רבנו העטרת צבי זי"ע, שראה פעם אחת באמצע החורף כאשר הקור היה נורא בחוץ, איך שרבו הקדוש רבי משה ליב מסאסוב זי"ע קם בחצות לילה, ולבש בגדי איכר והלך לתוך היער וחטב עצים, והביאם מאחורי העיר לבית יולדת אחת עניה, והסיק לה התנור והחיים להם מים חמוין להחיות נפשה ונפש התינוק. והוסיף העטרת צבי, שהבחין ברכו הקדוש איך שבשעת חטיבת העצים ערך תיקון חצות. והנה המעשה הזה צריך לימוד עמוק להבין למה לבש אז בגדי איכר דוקא, ולמה ערך דווקא אז תיקון חצות, כי כל תנועה ותנועה של צדיקי אמת יש בה סודות יעלמים אשר נעו מעגלותיה לא תדע. אך מה שניתן להבין לאנשים פשוטים כמונו הוא, דגם הרה"ק רבי משה ליב זי"ע היה בכחינת שושבינא דמטרוניתא, שהיה דואג תמיד למלאות כל צרכיהם של כנסת ישראל בגשמיות ורוחניות.

זזה היה גם כן דרכו בקודש של רבנו הקדוש הרבי ר' אלימלך זי"ע, שהעיד עליו בנו [הרה"ק רבי אלעזר זי"ע] בהקדמת הספה"ק נועם אלימלך,

אבל לפי דרכנו יש לומר בפשיטות, דהא איתא בגמרא (שבת קמ"ב, ב) כל שחבירו נענש על ידו אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה, נמצא שגם יוסף הצדיק היה צריך לכפרה כיון שהשבטים נענשו על ידו, ועל כן היה רבי עקיבא במקום יוסף הצדיק, ולמה דוקא רבי עקיבא לפי שהוא היה במדרגתו של יוסף להיות שושבינא דמטרוניתא, ולכן גם כן נקרא עקיבא בן יוסף, והבן.

*

לפי זה מובנים דברי המדרש (שמות רבה א, ה) ואלה שמות בני ישראל, על שם גאולת ישראל נזכרו כאן, ראובן שנאמר (שמות ג, ז) ראה ראיתי את עני עמי וכו', יוסף על שם שעתיד הקדוש ברוך הוא להוסיף ולגאול את ישראל ממלכות הרשעה כשם שגאל אותם ממצרים, דכתיב (ישעיה יא, יא) והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו וגו', עיי"ש. והביאו זקני הקדוש זי"ע בייטב לב (בפרשתו, ב"ה) ותקרבה בנות צלפחד עיי"ש מה שפירש לדרכו בקודש.

ויבואר דהנה איתא בגמרא (סנהדרין צ"ח, א) אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב, וגם בשלהי מסכת סוטה חשבה הגמרא כל השפלות שיהיו בדור שמשית יבוא במהרה בימינו עיי"ש, ואז הרי לא יהיו ישראל ראויים להיגאל. אך מצינו אצל יוסף הצדיק שאחרי כל הצרות והיסורים שגרמו לו אחיו, והיו ראויים ליענש על ידו, וכמו שהם עצמם חששו לזה ואמרו (בראשית ג, טו) לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אותו, אזי יוסף

ואם כן הואיל וגבי רבי עקיבא כתיב וכל יקר שראה התפילין של ראש, וגבי משה רבינו כתיב (שמות לג, כג) וראית את אחורי, ואמרינן (ברכות ז, א) זהו קשר של תפילין, ולא ראה הקציצה של ראש, על כרחק שיותר נתגלה לרבי עקיבא מן משה רבינו עיי"ש. ולהנ"ל לפיכך זכה רבי עקיבא למעלה נשגבה זו, הואיל שהיה במדרגת שושבינא דמטרוניתא ותמיד מסר נפשו למובת ישראל עם קדוש, ואמרינן בגמרא (שם ז, א) דבתפילין דמרי עלמא כתיב שבחיהו דישראל, מי כעמך ישראל גוי אחד, אשריך ישראל, ולתתך עליון וגו' עיי"ש, ולכך זכה לוכל יקר ראתה עינו לראות כל התפילין דמרי עלמא, והבן.

ובזה יתורץ היטב הקושיא שרמזו הרה"ק רבי שמשון מאוסטרפאלי זי"ע (ראה ישמח משה, פרשת כי תשא; אוהב ישראל, ליקומים חרשים פרשת מקץ; פרדס יוסף ויקרא כו, ל) בפסוק (ויקרא כו, לב) וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קדש לה', שהתיבות וכל מעשר בקר וצאן נומריקון ו'כי ל'חנם מ'ת ע'קיבא ש'היה ר'ועה בקר וצאן, דהא כל אחד מעשרה הרוגי מלכות היו כנגד שבט אחד לכפר על הפגם שפגמו השבטים במכירת יוסף, והנה ראובן לא היה בשעת מכירה, נמצא שלא נצרך כפרה רק על תשעה מן השבטים, על כן קשה למה מת רבי עקיבא. והוא תירץ על פי דרכו שהתשובה גם כן מרומזת בסיום הכתוב 'כל אשר יעבור תחת השבט' שכל אחד ואחד היה תחת שבט אחד, והעשירי יהיה קודש לה" לפי שהשבטים צרפו גם את הקב"ה בשעת מכירת יוסף וכו'. ע"כ דבה"ק עמוק עמוק מי ימצאנו.

ישראל בכל הגע ורגע, כמו שאמר דוד בראותו המלאך המכה בעם, ויאמר הנה אנכי חטאתי ואנכי העויתי ואלה הצאן מה עשו תהי נא ירך בי ובכית אבי (שמואל ב' כד, ז).

*

לפי דברינו יונעם מאד למה כל פעם שמבקשים רחמים וסליחות מהקב"ה או אומרים, א-ל מלך יושב על כסא רחמים וכו', א-ל הורית לנו לומר שלש עשרה וכו', ומזכירין תמיד השם הקדוש א-ל דוקא. אולם ידוע מהאר"י הקדוש (פרע"ח שער התפילה, פרק ה) שהי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן מכוונות כנגד י"ג מדות של רחמים, ומדת א-ל מכון כנגד קל וחומר, והאר"ך בזה זקה"ק זי"ע בספה"ק בני יששכר (מאמרי אלול, מאמר ב, אות ח). ולכן תמיד כשרוצים לבקש חסד חנם מהקב"ה שירחמנו ולא ישוב לנו כגמול ידינו, או מעוררים מדה של א-ל שמכוון כנגד קל וחומר, ועושים קל וחומר מיוסף הצדיק שלא השיב לאחיו את הרעה שנמלו לו, ומבקשים מהקב"ה לא כרעתם תגמול.

ובזה יובן גם כן מה שהביאו בשם האר"י הקדוש (הובא בקדושת לוי, ילקוט, ד"ה מכנף הארץ; מדבר קדמות, מערכת מ, אות מו, בשם הר"ק רבי שמשון מאוסטרופולא זי"ע) לפרש הכתוב (ישעיהו כד, מז) **מכנף הארץ** זמירות שמענו צבי לצדיק, על פי המובא במדרש (ילקוט שמעוני, פרשת לך, רמז סד; פרקי דרבי אליעזר, פרק מז) שכל הגאולות היו על ידי אותיות מנצפ"ך, גאולת מצרים היתה באות פ' כדכתיב (שמות ד, מז) **פקד** פקדתי, וגאולת בבל מדי ויון היו על ידי האותיות כ' מ' ונ', והגאולה העתידה

הצדיק לא רק שלא ענש אותם מאומה, רק אדרבה עוד אמר (שם פסוק כא) ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם וינחם אותם וידבר על לבם.

והלא כתיב (משלי יב, כו) יתר מרעהו צדיק, ואנחנו מזכירים זה בסליחות לערב ראש השנה אם שלמנו רעה תחת טובה, גמלנו טוב ולא רע, כי יתר מרעהו צדיק וכל שכן הבורא, והלא מה אם אצל בשר ודם מצינו כך אשר מטבעו הוא נוקם ונוטר, אם כן קל וחומר בן בנו של קל וחומר אצל הקב"ה שלא נתן את המצוות רק לצרף בהן את הבריות (ב"ר מד, א), ואם צדקת מה תתן לו וגו' (איוב לה, ז), על אחת כמה וכמה שלא יעניש את ישראל עם קדוש אף אם הרעו את מעשיהם וחטאו ח"ו, ולא יגמול להם כרעתם כי יאמר נחמו נחמו עמי ויגאלם גאולת עולם במהרה בימינו, אף על פי שמצד מעשיהם אינם ראויים לכך. ולכן נקרא יוסף על שם גאולה העתידה, שמדותיו של יוסף הצדיק היו המלצה וקל וחומר על הגאולה העתידה.

ולפיכך קודם שיבוא משיח בן דוד יצטרך לבוא משיח בן יוסף, כדי לעורר בשמים זכות מדותיו של יוסף הצדיק, ולדרוש קל וחומר, אם בשר ודם כך אז מלך מלכי המלכים הקב"ה על אחת כמה וכמה שירחם על בני ישראל ויגאלם, וקל וחומר ניתן לדרוש מעצמו (עין פסחים סו, א; רש"י סוכה לא, א ד"ה לא מקשינו), ואחר המלצה זו יביא הקב"ה את משיח בן דוד, וכידוע יוסף ודוד אלו חדרא, לפי שגם דוד המלך היה כמדרגה זו של יוסף הצדיק להיות מהשושבינא דמטרוניתא ולמסור נפשו עבור כלל

קיד; ילקוט שמעוני, תהלים רמו תתענ; דעת זקנים לבעלי התוספות, בראשית לט, טו), הים ראה ויגוס, מה ראה, ארונו של יוסף ראה. דהנה שרו של ים מען הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה (ראה ילקוט שמעוני, פרשת בשלה, רמו רלד), אך מכיון שראה ארונו של יוסף שלא זכר עוונות אחיו, מיד ויגוס.

*

בהאמור נבין המעשה הנ"ל מהרה"ק רבי משה ליב מסאסוב זי"ע, שלפי שרצה לעורר רחמים על כל ישראל אפילו על אלו שאינם ראויים לישועה מצד מעשיהם, על כן הלך בשעת תיקון הצות, שאז הוא הזמן לעורר רחמים על הגאולה, ורצה להראות להקב"ה את גודל עניינם וסבלם של ישראל עם קדוש, ולכך התלבש בגדי נכרים לעורר רחמים שאפילו על שאר עמו הגרועים והפחותים שבעם גם כן יושפע גאולה וישועה, ולא יהיה ח"ו כמו שאמר ריש לקיש (סנהדרין קיא, א) שלא יגאלו רק אחד מעיר ושנים ממשפחה, רק כמו שאמר רבי יוחנן דלא ניחא ליה למרייהו דאמרת להו הכי, אלא אחד מעיר מוכה כל העיר כולה ושנים ממשפחה מזכין כל המשפחה כולה.

ואף שבעד כל ערך שבעולם לא היה הרה"ק רבי משה ליב לובש בגדי נכרים, אך כדי לעורר ישועה ורחמים עבור כלל ישראל לא התחשב עם כלום והיה מוכן למסור נפשו ונשמתו עבור כלל ישראל. וזה היה דרך הבעש"ט הק' זי"ע, כאשר ידוע שקודם התגלותו היה דרכו לחטוב עצים, ולשמש בעצמו את כל הנאנחים והנדרכאים.

תהיה באות צדי"ק, כדכתיב (זכריה ו, יב) צמח אצמיח וגו'. וזהו שאמר הכתוב, מבנ"ף הארץ, היינו האותיות מ' כ' נ' פ', ומירות שמענו, כבר שמענו ונדעם ונגאלנו על ידם בגאולות הקודמות, אך צבי, לשון רצון - כאמרינו (כפיוט אקדמות) צבי ורגיז וחמיד - פירוש, רצוננו ובקשתנו הוא, לצדיק, שאנו מצפים ומייחלים לגאולה העתידה שתהיה באות צדי"ק, עכד"ק. ולפי דרכנו יומתק מאד למה תהיה הגאולה העתידה על ידי אות צדי"ק דוקא, דכיון שהגאולה העתידה תתעורר על ידי מדותיו של יוסף שנקרא צדיק, ושקיים בעצמו יתר מרעהו צדיק, ומזה קל וחומר להקב"ה, על כן תהיה הגאולה על ידי אות צדי"ק, והבן.

וזה שהביא המדרש הנ"ל, שיוסף נקרא על שם שעתיד הקב"ה להוסיף ולגאול את ישראל ממלכות הרשעה כשם שגאל אותם ממצרים, דכתיב והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו וגו', ויבואר על פי מה שפירש רש"י על הכתוב (בראשית ל, לו) ויעקב רועה את צאן לבן הנותרות, הרעועות שבהן החולות והעקרות שאינן אלא שיריים אותן מסר לו, ולעניננו על ידי הקל וחומר מיוסף הצדיק נתעורר שאף אלו שאינם אלא שיריים הרעועים והפחותים שבישראל, גם אלו יקבץ ה' ויוסיף ה' לקנות את שאר עמו, ואפילו הנשאר בציון והנתור בירושלים גם כן קדוש יאמר לו (ישעיה ד, ג), בזכות יוסף הצדיק, שלא הביט און בכני יעקב ולא השיב להם כרעתם.

ולפי זה מוכן בפשטות מה שאמרו במדרש (ראה מדרש שוחר טוב, תהלים

מראפשיין זי"ע^א, כך צריכים לעורר מרת צבי לצדיק שיהיה לא כרעתם תגמול, רק יוסיף ה' לקבץ גם את שאר עמו.

וגם בהפטרה רואים דבר פלא, דמתחיל בראשון מג' דפורענותא, בדברי ירמיהו וגו' (ירמיה א), ומסיימים (שם ב, א-ג) ויהי דבר ה' אלי לאמר, הלוך וקראת באזני ירושלם לאמר כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, קודש ישראל לה' ראשית תבואתה וגו'. ולכאורה יפלא איך זה שייך לפורענותא, הרי מדבר בשבחן של ישראל.

אך היא הנותנת דבימי בין המצרים שכל אחד מקונן על חורבן בית המקדש, הוצרך הכתוב ללמדנו שלא נבקש ח"ו שתהיה הגאולה כמו שאמר ריש לקיש אחד מעיר ושנים ממשפחה, כי לא ניחא למרייהו דלימא הכי, רק זכרתי לך חסד נעוריך וכו' קודש ישראל לה' וכו', וצריכים באלו הימים לעורר את זכותן של ישראל תמיד, ולקבל על עצמנו מה שתיקן רבינו הקדוש הרבי ר' אלימלך בעל נועם אלימלך זי"ע בתפילתו, שנראה מעלת חברנו ולא חסרונו, ולא

וזאת תורת המסורה, יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה, אשר יצא לפנייהם ואשר יבוא לפנייהם וגו', ויהיה במדרגה זו של הבעש"ט הקדוש ותלמידיו הקדושים, אשר יבוא את רעהו ביער לחטוב עצים, שיהיה מוכן לטובת רעהו לבוא ביער ולחטוב עצים וימסור נפשו לטובת אחד מישראל, כשהוא חושב אם יש סכנה בתוך היער שידחה הגרון או העץ, או מוטב שאני אסבול את זה ולא חברי, והוא מקבל עליו את כל היסורים שצריכים לבוא על כלל ישראל. וזה שאמר הכתוב, ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה, שאפילו אם יהיה מי שידאג בשבילם שיהיו עדת ה' וישמרו תורת ה', עם כל זה צריך שידאג גם שיהיה להם כל הצמרכותם בדברים הגשמיים, ולא יהיו כצאן אשר אין להם רועה לספק להם כל הצמרכותם, והבן.

*

לבן קורין [ברוב השנים] פרשת פינחס בשבועות של בין המצרים, לפי כשמגיעים עוד הפעם ימי המצרים ועוד הפעם רואים שעבר קציר וכלה קיץ ועדיין לא נושענו, וכוכים ומתחננים לה' שכבר יאמר לצרותינו די ושישלח לנו משיח צדקנו במהרה בימינו, או יכול להיות שיתפללו כבר שיהיה אפילו על דרך אחד מעיר ושנים ממשפחה ובלבד שיהיה כבר סוף וקץ לכל צרותינו, לזה קורין אז פרשת פינחס שנאמר בה פקודי בני ישראל (פרק כו), להראות שלא ניחא ליה למרייהו דלימא הכי, רק המוציא במספר צבאם, ואין אנו רוצים שיאבד שום נפש מישראל, כמו שידוע מהרה"ק

^א כידוע נחלקו הצדיקים הקדושים בתקופת המלחמה הגדולה בין רוסיא לצרפת, בשנת תקע"ה, שרצו אז לקרב קץ הגאולה. הרה"ק הרבי ר' מענדלי מרימנוב זי"ע רצה בנצחונם של הקיסר נאפוליון מצרפת גם אם על ידי זה יתגברו הצרות וחבלי משיח, ואמר בלשון קדשו: שילכו מראווע ועד לעמבערג שקועים עד הארכובה בדם ישראל ובלבד שתבוא הגאולה. לעומתו הרה"ק מראפשיין זי"ע סבר שהגאולה צריכה להיות מתוך רחמים ואמר: לשליש ולרביע לא שמענו, אם יחסר אפילו שלישי או רביעי של יהודי אין רצוננו לשמוע ממלך המשיח, עבד"ק.

לזה היה המנהג אצל הצדיקים שלא אמרו תיקון חצות רק ביחיד, לא כמו שהיו נוהגין בכמה מקומות באשכנז שאמרו תיקון חצות בציבור, כדי להראות עד היכן הגיעה שנאת החינם בזמן החורבן, שאפילו בשעת התפילה התפלל כל אחד ואחד ביחידות, ואף כשהיתה חרב חדה מונחת על צווארם גם כן לא התכנסו בציבור להתפלל להקב"ה ברבים. וזה שאנו אומרים (מוסף לשלש רגלים) ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו, ולא עוד אלא, ואין אנחנו יכולים לעלות ולראות וכו', כי אפילו כשצריכים להתפלל לה' אין אנחנו יכולים להתקבץ ולהתאחד.

וּלְבָן נבקעה העיר ביום י"ז בתמוז דוקא, דכנ"ל תמוז כנגד עין ימין, וי"ז בו בגימטריא 'טוב', ומרמז על עין טוב, ולפי שפגמו בזה והיה להם עין רעה, זה שהחריב את בתינו, ועל כן נבקעה העיר דוקא ביום זה, ו'עין רע' בגימטריא ת', כנגד ארבע מאות איש שהביא עשו עמו ללחום ביעקב (בראשית לז, א), ועל ידי עין רעה נתנו להם כח לכבוש את ישראל. ולפיכך התיקון בימים הללו דוקא לתקן את עין ימין ועין שמאל, שיהיו שניהם עין טוב, ונקבל על עצמנו בקבלה גמורה שנראה רק טוב על כל אחד מישראל, ואז ירחם עלינו הקב"ה ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ.

וזה נרמז כמה שאנו מתפללים (בסדר ההושענות לחג הסוכות), הושענא גרן ארנן, דההפרש שבין 'עין רע' ובין 'עין טוב' הוא כמספר 'גרן', ומבקשים מהקב"ה שיתקן את אשר פגמנו כמספר 'גרן', שעשינו מעין טוב עין רע, ותחת

נראה בעינינו שום רעה על ישראל עם קדוש, רק יהיה לנו עין טובה לראות אך טוב וחסד על כל אחד ואחד מישראל.

וְעַל פי מה שכתב זקני הקדוש זי"ע בבני יששכר (מאמרי תמוז אב, מאמר א, אות ד; מאמר ד, אות ה), שחדשי תמוז ואב הם בבחינת עין ימין ועין שמאל, ואף שאלו דברים העומדים ברומו של עולם, מכל מקום על פי מוסר ודרך לעבודת השם גם כן יומתק מאד, דלפי שאז נחרב בית המקדש בעון שנאת חנם (ראה יומא ט, ב), ועין כל אחד היתה רעה בשל חברו, לכן צריך בחדשים האלו לתקן את העינים שיראו רק מעלות ישראל ולא חסרונותיהם, ולעורר רחמים שגם הקב"ה יהיה לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ויהיה ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו (במדבר כג, כא).

*

זה פירוש הכתוב (איכה א, א) איכה ישבה בדד העיר רבתי עם, דאף על פי שהיתה רבתי עם, מעולם לא ראו אנשים הולכים בחברותא ובצוותא חדא, ותמיד הלכו רק בדד, כי כל אחד ראה רק רע כל היום אצל חברו והיה חרב איש ברעהו, והיא היא שהחריבה את בתינו והגליתנו לבין האומות.

לְבָן נפסק בשולחן ערוך (אור"ח סימן תקנב, ח) שיש לזוהר שלא ישבו שלשה לאכול בסעודה המפסקת בערב תשעה באב כדי שלא יתחייבו בזימון, אלא כל אחד ישב לבדו ויברך לעצמו, להראות על זה שכל החורבן נגרם על ידי הפירוד הגדול שהיה בין אחד לחברו רח"ל, וכמו שאיתא בגמרא (גיטין נה, ב) אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים. ואולי

הוה קא כנשא אמתיה דרכי ביתא, הוה שריא בני כרכושתא וקא כנשא להו, אמר לה שבקינהו, כתיב (תהלים קמה, ט) ורחמיו על כל מעשיו. אמרי הואיל ומרחם גרמם עליה. וכן מצינו בגמרא (עבודה זרה ג, ב) שהקב"ה יושב וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים עד ביצי כנים.

ולבך כשבאים ימי בין המצרים ועדיין לא גושענו מגלותנו המר, ואין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברו וממש באו מים עד נפש, אז אין אנו אוכלים בשר להראות שאפילו על בהמות מרחם השי"ת, ורבי נענש על שאמר לעגל לכך נוצרת, ואם כן אף שאין בנו לא תורה ולא מעשים טובים ואנו כבני אדם הדומים לבהמה, ירחם עלינו השי"ת כמו שמרחם על כל בהמה וחיה ואינו רוצה שיצערו אותם, ועל דרך שאמר רבי יונתן בן עמרם (כבא בתרא ה, א) רבי פרנסני ככלב וכעורב, וכמו שמצינו שנוהגין שלא לשחוט בראש השנה מטעם זה (עיין בשו"ת יהודה יעלה למהר"י אסאד, ח"א סימן קסד; ובאלף המגן על מטה אפרים, סימן תקפא סעיף קי"ט).

*

לפיכך נסמכה פרשת יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה וגו', לפרשת בנות צלפחד. דמצינו (שבת צ, ב) מקושיש זה צלפחד וכו' דרבי רבי עקיבא. ומשה רצה שיהיה המנהיג את ישראל במדרגה כזו שיפעול גאולה וישועה אף לפחותי עם ולא לראות עוול ביעקב, רק אדרבה להכניס בתוכם רוח קדושה וטהרה ולהלהיב לבכם לאהבת ה', וזה היה גם מדרגתו של פינחס שהלהיב את לב כל בני ישראל לקנאות

היותנו תלמידיו של אברהם אבינו הנפכנו לתלמידיו של בלעם הרשע רח"ל.

וגם מדתו של המן הרשע היתה כמו בלעם בעין רע, כמו שמצינו במגילת אסתר (ה, יא-יג) ויספר להם המן את כבוד עשרו ורוב בניו ואת כל אשר גדלו המלך ואת אשר נשאו על השרים ועבדי המלך וגו', וכל זה איננו שוה לי בכל עת אשר אני רואה את מורדכי היהודי יושב בשער המלך. רואים מזה עד היכן גדלה טומאתו ועינו הרעה של אותו רשע, דאף שאותו גידל המלך מכל השרים, מכל מקום היתה עינו רעה במרדכי היהודי שהיה יושב בשער המלך בלבוש שק.

ולבן הצירוף של השם הקדוש של חודש תמוז הוא מסופי תיבות של הפסוק הזה, וכל זה איננו שוה לי, לפי שאז גבר האויב ותבקע העיר, על ידי שבעוונותינו הרבים היו בני ישראל מתלמידיו של בלעם והמן הרשע ונחלו מהם את מדת עין רע רח"ל.

*

בזה יש ליתן טעם נכון לכך שיש נוהגים שלא לאכול בשר בין המצרים, ואנו נוהגים כן מראש חודש אב ואילך (ראה שו"ע אורח"ה סימן תקנא, ט), על פי מה שאמרו בגמרא (כבא מציעא פה, א) על יסורי דרכי, על ידי מעשה באו ועל ידי מעשה הלכו, על ידי מעשה באו מאי היא, דההוא עגלא דהוון קא ממטו ליה לשחיטה, אזל תליא לרישיה בכנפיה דרכי וקא כבי, אמר ליה זיל לכך נוצרת. אמרי הואיל ולא קא מרחם ליתו עליה יסורין. ועל ידי מעשה הלכו, יומא חד

והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם וגו'. וזה שאמר הכתוב, פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי 'מעל' בני ישראל, שקודם העלה את בני ישראל לבחינת על שיהיו בני עליה, ועל ידי כך היה בקנאו את קנאתי בתוכם, שבין כולם ובשליחות ורצון כולם קנא קנאת ה' צבאות, לפי שכל כולם הכנים רשפי אש שלהבת י-ה, ולפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן שהיה אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הכריות ומקרבן לתורה (אבות א, יב).

אז יאמר, השיב את חמתי מעל בני ישראל, על פי הגמרא (סנהדרין מה, א; פב, ב) על הכתוב (תהלים קו, ל) ויעמוד פינחס ויפיל ותעצר המגפה, מלמד כביכול שעשה פליזות עם קונו. לא לגרום קמרוג ח"ו על ישראל עם קדוש, רק אדרבה טען לפני הקב"ה עד אנה לא תחוס על עמך ישראל אשר קודש ישראל לה' ראשית תבואתה, והאיך הם מחוללים ובוזיים, הלא אסור לחלל ולטמא תרומה וקדשים. ככה טען והמתיק סוד עם בוראו, ובלב בני ישראל הכנים אהבת הבורא ית"ש בקדושה וטהרה. אשר על כן לבן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום וגו', הוא יהיה המלאך המבשר תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בני ישראל, על כן גם אז יעורר גאולה וישועה על כל בני ישראל גם על פחותי הדרגא והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, וכולם ישוכו אל אביהם שבשמים, ובאו האובדים בארץ אשור והנדרחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים (ישעיה כו, ג) במהרה כימינו אמן.

קנאת ה' צבאות, ותחת אשר מקודם נתקבצו שבטו של שמעון מסביב לזמרי ולקח כ"ד אלף מישראל והלך אצל כובי (סנהדרין פב, א) והיו כולם בעצת רשעים, עורר פינחס קדושה וטהרה בלב כולם, ויקם מתוך העדה ויקח רומח בידו (במדבר כה, ז), שכל העדה היו רוצים בזה והיה שלוחם של כל העדה לקנאות קנאת ה' צבאות, ולכך הלשון במשנה (סנהדרין פא, ב) הבעל ארמית 'קנאין' פוגעין בו, לשון רבים, לפי שצריך להביא בתוך כל הכלל התעוררות של קדושה לקנאות קנאת ה' צבאות ואם אינו במדרגה זו אז לא שוה כלום.

ובזה מובן המובא בשולחן ערוך (א"ח סימן תקנ"ג) שבתשעה באב אין מרדליקין נרות בלילה כי אם נר אחד לומר לאורו קינות ואיכה, (והגאון רבי יעקב עמדין (בסדרו, מנהגי ט' באב, דלת ב, הלן א) אינו מסכים לזה עיי"ש), ונראה לומר דבזה שכל אחד נוטל נר לעצמו רוצים להראות מה גרם את חורבן בית המקדש, לפי שכל אחד היה לוקח נר לעצמו, ואף שגר לאחד נר למאה (עין שבת קכב, א), לא היה אחד מאיר לחברו, ושנאת החינם שהיתה ביניהם היא היא שהחריבה את בתינו, לפי שכל אחד היה הולך ובונה במה לעצמו.

אבל פינחס הביא את אור הקדושה לתוך לבות כל בני ישראל, ולכך יזכה להיות המבשר צדק, דפינחס הוא אליהו (ראה זוה"ק, פרשת כי תשא, ח"ב דף קצ, א; פרקי דרבי אליעזר, פרק כט; ילקוט שמעוני, פרשת פינחס, רמז תשע"א), עליו נאמר (מלאכי ג, כג-כד) הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא,

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לבלתי ידח ממנו נדח

שראה המעשה של זמרי, והלא זהו פשטות דקרא ומעיקרא מאי קסבר. וכן מהו שאמר, לא כך למדתנו ברדתך מהר סיני, דמאי נפקא מינה מתי לימדה.

ולהלן בגמרא (שם, ב), לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, וראויה כפרה זו שתהא מכפרת והולכת לעולם. ויש לבאר למה היא מכפרת והולכת לעולם, והלא מעשה פינחס הועיל רק אז בשעתו לעצור המגיפה ולא לעולם. וכן לבאר מה שכתורה נכתב תיבת פינחס עם יו"ד זעירא.

תכלית העונש כדי לתקן את החוטא שלא ייאבד

נקדים מדברי כ"ק אדמו"ר זי"ע (בעדן רעוא דרעוין ש"ק פרשת פינחס תש"ל) לבאר הגמרא (סנהדרין פב, ב) בקשו מלאכי לדחפו, אמר להן הניחו לו, קנאי בן קנאי הוא משיב חמה בן משיב חמה הוא וכו'. וכן איתא בירושלמי (סנהדרין, פרק ט, הלכה ז) בקשו מלאכי השרת לנדותו אילולי שקפצה עליו רוח הקודש ואמרה והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם. דלכאורה הוא פליאה נשגבה מה כעסו

בתורה"ק (במדבר כה, י"ב) וידבר ה' אל משה לאמר, פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם וגו', לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום.

וברש"י, לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן. ולכאורה צריך ביאור מה הוסיף הכתוב כמה שיחסו אחר אהרן, הלא השבטים בוודאי ידעו זאת מכבר ואף על פי כן היו מבזים אותו. ובכלל צריך ביאור מה פגם מצאו השבטים במעשה קנאותו של פינחס.

ובגמרא (סנהדרין פב, א), וירא פינחס בן אלעזר (במדבר כה, ז), מה ראה, אמר רב, ראה מעשה ונוכר הלכה, אמר לו, אחי אבי אבא, לא כך למדתנו ברדתך מהר סיני, הבעול את כותית קנאין פוגעין בו וכו'. ויש לבאר קושיית הגמרא מה ראה, הלא בוודאי הכוונה היא על מעשי זמרי, וכיון שמקשה הגמרא כן, נראה שיש כאן כוונה אחרת באומרו וירא פינחס, ואולם לבסוף מתרין

ממנו הנשמה הקדושה שהיא חלק אלוקי ממעל והוא יוצא לגמרי מגדר ישראל. וכיון שכאשר חוטא כבר אינו בגדר ישראל אלא ככל הגויים, על כן אינו זוכה לעונש שימרק את עוונו. ולכן על פי תורה ומדת הדין אין עוד תיקון למי שחוטא בעבירות חמורות, ונשמתו נאבדת עדי עד מבלי שום פתח תקוה להצלת נשמתו.

אך עם כל זה נתן הקב"ה כח ביד הצדיקים הקדושים שמקנאים קנאת ה' צבאות ואוהבים כל אדם מישראל אהבת נפש עזה, דאף אם כבר יצא האדם לחרבות רעה ונממע בין הגויים עד שנפל לנ' שערי מומאה, מכל מקום יהא בכוחם להחזיקו ולתומכו לבלתי ידה אפילו כאשר כבר ממנו נדח (משואל ב' יד, ד). ולכן הקנאים הצדיקים דייקא רשאים להענישו ולא על פי בית דין, שכן על פי דין תורה ועל פי מדת הדין אין לו שום תקנה ואין שום תועלת בעונשו כיון שממילא לא יזכה לתיקון. והצדיק הולך במסירות נפש, וכמשה רבינו שאמר (שמות לב, לב) ועתה אם תשא חטאתם ואין אין מחני נא מספרך אשר כתבת, על מנת להציל כל יהודי חוטא, כיון שסוף סוף הוא חוטר מזרע אברהם יצחק ויעקב, והם מביאים עליו עונש מר בכדי שכך יזכה לתיקון ויוכל לצאת אפילו משואל תחתית.

זאת היתה כוונת פינחס שהעניש את זמרי בן סלוא, בכדי לתקנו שלא יפול לגמרי [ובחינה זו איתא נמי בספר ערבי נחל (פרשתו, ד"ה ושם איש) לבאר מדוע בפרשת בלק לא נזכר שם איש ישראל המוכה, ורק בפרשתו נזכר שמו,

המלאכים על פינחס אשר קנא לאלקיו עד שבקשו לנדותו ולרחפו. וכן הקשה אהא הדבועל כותית דקנאין פונעין בו, דממנ נפשך אם חייב מיתה אזי שידונו אותו כדת וכדין ובבית דין כמו כל חייבי מיתות, ואם אינו חייב מיתה מדוע הרשות בידי הקנאים לפגוע בו.

ותירין דהנה כל העונשים אשר צוה השי"ת בתורתו להעניש בהם את החוטאים והפושעים, אין הם ח"ו בתורת נקמה על שעבר את רצון ה', שכן השי"ת טוב ומטיב לרעים ולטובים, אלא שכאשר האדם חוטא הריהו פוגם בשלימות נפש רוח ונשמה שלו, וכן גורם פגם למעלה, וכאשר הוא נענש בצער ויסורים שהם כנגד הנאת החטא, הריהו מתקן פגמי נפשו וחוזר למקור שרשו ולמקומו בגן עדן, ונמצא שזוהו לטובתו. והיינו טעמא דכל המומתין מתוודין (סנהדרין מג, ב), דאף על פי שכבר נגזר דינו למיתה, מכל מקום רק על ידי הווידוי והחרטה מעומק הלב יזכה לחזור למקור שרשו, ואז יהא תועלת בעונש המיתה לתקן הפגם, שכן העונש גופא הוי עונש זמני ולגוף בלבד, שהוא נודרך ונתמרק בגופו ונפשו בכדי לזכות לתיקון.

כח הצדיקים להעניש כדי לתקן את הרשעים

אמנם כל זה הוא רק בעבירות שהתשובה מועלת בהן, שאז העונש ממרק את פגם החטא, מה שאין כן כאשר האדם פורק מעליו לגמרי עול מלכות שמים ועובר עבירות חמורות עד כדי שרוצה ליטמע בין הגויים, אזי כאשר אך עולה מחשבה זו בלבו מיד מסתלקת

הדין לא היתה עוד תקנה לנשמתו. אבל יעקב אבינו לא הסכים לכך שיאבד עשו לנצח, ועל כן החזיק בו שמא ישוב בתשובה, כי הלא הוא בן יצחק ורבקה. ומאז נתקנה התקנה שבכח הצדיקים לתקן אף את אלו שמצד מדת הדין אין להם עוד פתחון.

בוזה יבואר הנמרא (ברכות יג, א), תני בר קפרא כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה וכו' אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב הכי נמי, שאני התם דהדר אהרריה קרא וכו'. ועמדו בוזה (עיין סמיכת חכמים, שם; אור החיים הק', בראשית לה, י) למה אהרריה קרא השם יעקב ולא נעקר לגמרי ואין איסור לקוראו כך, מה שאין כן השם אברם שנעקר לגמרי, וכבר פרשנו בוזה הרבה ועוד לאלוקי מילין בדרך רמז, דכאמור השם יעקב מורה שהצדיקים יכולים לתקן את נשמות החוטאים בעבירות חמורות בכחינת קנאין פוגעין בו.

ורמז לזה חזר יעקב אבינו על פכים קמנים (חולין צא, א), כי הוא שם דעתו גם על קמני ופחותי הערד, להעלותם למקור שרשם. ואז ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו וגו' ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל וגו' (בראשית לב, כה-כט), דכיון שראה שר של עשו שכל עבודתו של יעקב הוא עבור אלו שבכחינת פכים קמנים וכל רצונו הוא לתקן ולהעלות את החוטאים, רצה לבטל ממנו את השם יעקב המורה על קנאין פוגעין בו, ושישאר רק השם ישראל דהיינו צדיקים ויראי שמים שלא חטאו עבירות חמורות, שלהם יאתה סליחה וכפרה, מה שאין כן לפשוטי העם.

כיון שבתחילה כאשר חטא נאבד לגמרי עד שאיבד גם את שמו, מה שאין כן אחר שתקנו פינחס על ידי העונש, זכה שלא תיפול נשמתו לגמרי, ועל כן בקשו מלאכי השרת לנדותו ולדוחפו, מפני שלא הבינו מדוע העניש את זמרי כאשר אין הוא ראוי לתקנה, והם לא השיגו את כוחו ועוצם ידו של הצדיק אשר ביכולתו להציל את האדם מירידה לבאר שחת, עד שהקב"ה הציל את פינחס מידיהם, עכדה"ק.

יעקב אבינו המשיך כח לצדיקים שיתקנו את החוטאים

על פי דבריו יבואר הא דאיתא בספרים (עיין חוט המשולש, פרשתו, שער הקמון, בשם ספר בית אהרן, הקדמה) דמצינו לגבי יוסף הצדיק לחד מאן דאמר לעשות צרכיו נכנס ונראית לו דמות דיוקנו של אביו (פוסה לה, ב), והרמז במה שנגלה אליו דיוקנו של יעקב אבינו דייקא, כי יעקב בנימטריא קפ"ב, שהוא ראשי תיבות ק'נאין פ'וגעין ב'ו', וכך הצילו שלא יחטא להיות בוועל בת נכר, עכ"ד.

ענין זה נרמז אצל יעקב אבינו דייקא, כי הוא הנהיג הנהגה זו תיכף מלידתו, שיהא תיקון לכל אדם מישראל, כדכתיב (בראשית כה, כו) וידו אוחות בעקב עשו, כי מצינו (בראשית רבה סג, ו) בעשו הרשע דבעודו במעי אמו היה מפרכם לצאת כאשר היתה עוברת על פתחי עבודה זרה, והנה בעבודה זרה עוברים אף במחשבה (עיין קידושין מ, ב), ולכן לא היה לעשו חלק בקדושה מחמת מחשבתו לעבוד עבודה זרה, ועל פי מדת

יציאת מצרים כי הצדיקים העלו גם את השפלים והחוטאים

אמנם הקב"ה לא הסכים לרצון שרו של עשו, ולכן ברדת יעקב מצרימה, כאשר פחד וחשש מאד בראותו ברוח קדשו שיפלו בני ישראל ממדרגותיהם ויתערבו בגויים וילמדו ממעשיהם (תהלים קו, לה) ושר של מצרים יטען מה נשתנו אלו מאלו הללו עובדי עבודה זרה והללו וכו' (עיין ילקוט, פרשת בשלה, רמז לרד), ומי יודע מה יהא בסופם כי הרי לא יהיו ראויים וזכאים לגאולה, אזי נאמר (בראשית מו, ב) **ויאמר יעקב יעקב, שהקב"ה קרא לו בשם יעקב** דייקא לרמוז שלא נעקר שם יעקב לגמרי, ועדיין יש כח בירי הצדיקים להציל אף את אלו שאין להם תקנה על פי דין.

וזוהו שאמר (שם, ד) **אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה**, דאכן יהיה לבני ישראל ירידה במצרים אבל אנכי אעלך גם עלה, וראיה לדבר ויוסף ישית ידו על עיניו, וכאמור שיוסף ראה דמות דיוקנו של אביו לרמוז שקנאין פוגעין בו, ולכן אף שיהיו בני ישראל ככל העמים מכל מקום יזכו לתקנה על ידי הצדיקים.

לבן מצינו לפני מתן תורה שאמר הקב"ה למשה רבינו (שמות יב, ג-ד), כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, להורותם שעדיין נותר שם יעקב, ולכן גם אם יעברו ח"ו על מצוות התורה ויפלו לשאול תחתיות, לא אפסה תקוותם. וראיה לדבר, **אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים, שהוצאתי וגאלתי**

אתכם משם אף שלא הייתם ראויים לכך, וכמו שאמרת **ליעקב אבינו, אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה**, ולכן תמיד תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, כי גם כשתדרו ירידה אחר ירידה, יהא כח ביד הצדיקים לתקן את נשמותיכם.

ומצינו לאחר חטאם של ישראל במדבר (שמות לב, יא), ויחל משה את פני ה' אלקיו ויאמר למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה. וכבר עמדו הקדמונים (אברבנאל שם, ז; אלשיך שם, א) לבאר למה הזכיר משה רבינו בבקשתו את יציאת מצרים, הלא בזה הגדיל עוונם כשהזכיר את גודל החסדים שעשה הקב"ה עמהם בהוציאו אותם מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה, והיא הנותנת להוסיף חומר בעוונם שמרדו בא-ל מוציאם ממצרים אף אחר כל הטובה אשר גמלם, ועשאים ככפויי טובה לפני המקום כאשר השתחוו לעגל.

אמנם הקב"ה אמר אז למשה רבינו (שם, ז) **לך רד כי שחת עמך**, והיינו שהצדיק צריך לירד אל העם ואף אל הפחותים והטמאים שכבר נפלו לנוקבא דתהומא רבה כמו אלו שעשו את העגל, כיון שמלך פורץ גדר ורבנן איקרי מלכים (גיטין סב, א), ולכן אף שמצד הדין אינם ראויים לתקנה מכל מקום יש כח ביד משה לתקנם. ולכן אמר משה **אשר הוצאת מארץ מצרים דייקא, רצ"ל** דגם ממצרים נגאלו אף שלא היו ראויים והיו נתונים בשפל המצב, וזאת מכיון שיש כח ביד הצדיקים לתקן את כולם.

על וירא פינחס, מה ראה, כלומר מדוע הענישו, והלא הוא כבר יצא מכלל ישראל ואין מועיל לו תשובה. ותרצו, ראה מעשה, רומז שראה את מעשי בראשית, דמוכח שתמיד נשאר באדם מישראל שאריות ניצוץ קדוש שאין נותן לו ליפול לגמרי. וזהו שאמר למשה רבינו, לא כך למדתנו ברדתך מהר סיני, דאז חלית פני השי"ת שימחל לבני ישראל אף שעבדו עבודה זרה, כמו שהיה במצרים שהציל את בני ישראל משם אף שלא היו ראויים, ועל כן אציל את זמרי אף שכבר נפל לשאול תחתיות.

וזהו שאמרו, קנאין פוגעין בו, היינו להצילו מאבדון, ולכן ראויה כפרה זו שתהא מכפרת לעולם, דבכל עת וזמן כאשר יפול אדם מישראל לעומק הטומאה יהא תקוה לאחריתו. ולכן כתיב פינחס עם י' זעירא, לרמוז על הניצוץ קדוש שיש בכל אדם מישראל, ואף על פי שפרק מעליו עול מלכות שמים ויצא לתרבות רעה, מכל מקום הניצוץ שבו יתפשט ללהבה עד שיחזור לדרך המלך.

וְזאת היתה מדת אהרן כהנא קדישא, שהיה אוהב שלום ורודף שלום ואוהב את הבריות (אבות א, יב), וכעדות הנביא (מלאכי ב, ז) כי מלאך ה' צבאות הוא ורכים השיב מעון, ולכן הלך אהרן ועשה את העגל כדי שלא ידבק הכרחון בבני ישראל (ויקרא רבה י, ג), ועל ידי זה יהא להם תיקון למרות חטאם הכבד, דזהו דרך של צדיק אמת שמתקן את נדחי ישראל שאף המלאכים סוברים שאין להם תקנה. ולכן בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, כי השבטים לא הבינו מדוע

תיקון נשמת ישראל על ידי הניצוץ הקדוש שנשאר בקדושתו

וַיבואר המדרש (בראשית רבה א, ו), בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית, ובהקדם הא דאיתא מהחיד"א (נחל קדומים, פרשת בראשית, ד"ה בראשית [הב']) בשם רבינו אפרים, 'בראשית' אותיות 'בשארית', והיינו על פי דאיתא במדרש (בראשית רבה ג, ז) שהיה הקב"ה בורא עולמות ומחריבן עד שברא את אלו, אמר דין הניין לי יתהון לא הניין לי וכו'. והיינו שקודם בריאת העולם היה השי"ת בונה עולמות ומחריבן, אבל בעת שהיה מחריב עולם אחד לא היה נחרב לגמרי אלא היה נשאר ממנו ניצוץ, ובניצוץ זה היה בורא עולם חדש. וזהו בשארית, כלומר ממה שנשאר מהעולם הקודם ברא את העולם הזה, עכ"ד.

וענין זה הוא בשביל ישראל שנקראו ראשית, היינו לרמוז שכל אדם מישראל אשר הוא עולם קטן (מדרש תנחומא, פרשת פקודי, אות ג; תיקוני זוהר, תיקון סט, דף ק, ב), אף על פי שנחרב וירד מן הדרך ויצא מכלל ישראל, מכל מקום יש בו שאריות של ניצוץ קדוש אשר מסייע בידו לצאת מן הטומאה בכל מצב שהוא ולהתעלות במעלות הקדושה.

פינחס רצה לתקן את זמרי למרות חטאו החמור

על כן אף שידע פינחס שזמרי חטא בעבירות חמורות, מכל מקום ידע שלא אפסה תקותו. וזהו שהקשו חז"ל

הולך פינחס לתקן את זמרי, הלא מצד
 הדין אין לו עוד תקנה, ועל כן ביזו אותו.
 אבל הכתוב יחסו אחר אהרן לרמוז
 שלפינחס היתה כוונה עמוקה לתקן אף
 את אלו שנראה שאין להם תקנה
 וכמעשה זקנו אהרן הכהן.
 ומתוך ד"ק בעידן רעוא דרעוין
 ש"ק פרשת פינחס תשנ"ט

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים שהרימו תרומתם קודש להרפסת הגליון

הר"ר ישראל בנימין גלנץ הי"ו

חיפה

בן הרה"ח ר' משה אברהם הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אלימלך לוי הי"ו
 לזכות בנו מאיר נפתלי שיחי' שנולד במזל טוב
 יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר אליעזר וורובל הי"ו - קרית צאנו, נתניה

בן הרה"ח ר' צבי יקותיאל הי"ו, וחתן הרה"ח ר' דוד אליהו וורובל הי"ו
 לזכות בנו בכורו אברהם יהושע העשיל שיחי' שנולד וייפדה במזל טוב
 יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

ולעילוי נשמת זקינו החשוב

הרה"ח ר' אברהם יהושע העשיל בן הרה"צ ר' אליעזר ז"ל וורובל
 נלב"ע ביום ג' מרחשון תשפ"ב - תנצב"ה

הר"ר ישראל משה בלומנטל הי"ו

קרית צאנו, נתניה

בן הרה"ח ר' אברהם צבי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' מרדכי מאיר שטמר הי"ו
 לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
 יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר שמשון ויינגורט הי"ו

ביתר עילית

בן הרה"ח ר' מרדכי מנחם הי"ו, וחתן הרב אלחנן אלימלך אייזנבך שליט"א
 לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
 יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יקותיאל יהודה שכטר הי"ו

קרית צאנז, טבריה

בן הרה"ח ר' אברהם מרדכי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' שמחה שטייף הי"ו

לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב

יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

לעילוי נשמת

הגאון רבי יעקב שלום ב"ר אברהם צבי ז"ל ארנפלד

תלמיד חביב לכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

מראשי הכוללים במרכז התורה קרית צאנז נתניה

נלב"ע ביום כ"א תמוז תשע"ג.

תנצב"ה

הונצח ע"י משפחתו החשובה הי"ו

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' שמחה ניסן ז"ל בן הגה"ח ר' שלמה דוד ז"ל רומנברג

מרושמי דברות הקודש מכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בשנים תש"י - תשמ"ו

נלב"ע ביום כ"ב תמוז תשע"ג

תנצב"ה

הרה"ח ר' יוסף דהן הי"ו

נתניה

לעילוי נשמת

חמותו החשובה מרת אסתר ע"ה ב"ר מרדכי וגרסיה ז"ל

נלב"ע ביום כ"ב תמוז תשפ"ג.

תנצב"ה

הרה"ח ר' ישראל לצטר הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמת

אביו החשוב הרה"ח ר' דוד ב"ר ישראל ז"ל לצטר

נלב"ע ביום כ"ג תמוז תשנ"ו

תנצב"ה

לזכר עולם יהיה צדיק

ולעילוי נשמת

חתנא דבי נשיאה כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע

פאר מקדושים, מוגזע אראלים ותרשישים

כבוד קדושת הגאון הצדיק

רבי שלמה בן רבי מרדכי זצוק"ל

אדמו"ר מזוועהיל-צאנז

נלב"ע ביום ז"ך בתמוז תשע"ז

תנצב"ה

לעילוי נשמת

האשה החשובה

ריבתה במעשי חסד וצדקה והיתה לבעלה לעזר

ביראת השם חיתה ובכל עת במחה כי ה' מעוז הוי

קמו בניה ובנותיה ויאשרוה על מדותיה המסולאים בפז

התמסרה לחינוך צאצאיה לתפארת בכרם בית ישראל

מרת רבקה רייזל ע"ה קרוים

בת הרה"ח ר' יצחק דניאל הרממן ז"ל

ואשת הרה"ג מוה"ר יהיאל יום טוב קרוים ז"ל

נלב"ע ביום כ"ד תמוז תשע"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה הי"ו